

Sisäasiainministeriö
sm.kirjaamo@intermin.fi

Lausunto
SM024:00/2009
11.6.2010

Sivuja 4

**SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO (SYL) RY:N LAUSUNTO SISÄASIAINMINISTERIÖN
VALMISTELEMAAN HALLITUKSEN ESITYKSEEN KOTOUTTAMISLAIN UUDISTAMISESTA**

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry lausuu kunnioittavimmin pyydettyinä sisäasiainministeriön valmistelemasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kotouttamislain uudistamiseksi seuraavaa:

SYL pitää luonnosta erinomaisena ja kattavana näkemyksenä maahanmuuton muutoksista sekä uusista haasteista. Erityisen positiivista on kotoutumisen laaja-alainen tarkastelu, joka ottaa huomioon maahan muuttaneen väestön heterogeenisyyden ja eri maahanmuuttajien erityyppiset tarpeet. On tärkeää, että painopiste humanitäärisin syin tulleista maahanmuuttajista siirtyy kohti integraation edistämistä riippumatta maahantuloperusteista.

Kuitenkin tulee muistaa, että integroituminen on kaksisuuntainen tie. Myös yhteiskunnan on oltava valmis tulemaan vastaan. Kotoutumisen ytimessä on oltava kunkin maahanmuuttajan oma henkilökohtainen motivaatio, jota viranomaiset eivät voi omin toimenpitein tuottaa. SYL toivookin, että lakiesitys olisi pitänyt sisällään enemmän ajatuksia siitä, kuinka tätä motivaatiota ja maahanmuuttajien omaa osallistumista voisi lisätä viranomaisten toimenpitein esimerkiksi lisäten pakollisia resursseja maahanmuuttajien omaan järjestötoimintaan sekä osallistumiseen päätöksentekoon kaikilla tasoilla, kunnista valtion tasolle.

SYL haluaa erityisesti kiinnittää huomiota ulkomaalaisiin Suomessa opiskeleviin opiskelijoihin. Heissä on valtava potentiaali työvoimatarvetta silmällä pitäen ja siksi onkin tärkeää pohtia heidän integraatiotaan ja työllistymistään koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

Samoin on olennaista miettiä laajemmin lakitasolla toimenpiteitä, joilla mahdollistaa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten pääsyä korkeakoulutuksen piiriin samassa määrin suhteessa kantaväestöön.

Maahanmuuttajalapsen ja –nuoret

Esityksessä nousee selkeästi esiin maahanmuuttajalasten ja –nuorten vaikeudet kielitaidossa ja opintojen suunnittelussa sekä niiden edistymisessä. Erityisiä tukitoimia kuten kohdennettua ja jatkuvaa opintojen ohjausta tulee kehittää sekä lasten ja nuorten kielellisiä valmiuksia parantaa. Samoin tulisi jatkossa pohtia keinoja kehittää lasten ja nuorten vertaistukiryhmän toimintaa yhdessä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa sekä sitä, miten hyödyntää oman viiteryhmänsä mahdollisia roolimalleja esimerkiksi koulutuksen suhteen.

Vanhempien asenteet koulutukseen ovat tutkimusten mukaan myös ratkaisevassa asemassa lasten koulumenestyksen kannalta. Opetushenkilökunnan kommunikointikykyä ja monikulttuurisuuskompetenssia on kehitettävä täydennyskoulutuksin ja vanhempien on oltava riittävän tietoisia myös omastaan eroavista koulutuspoluista.

Syyt koulutuksesta poisputoamiselle ovat toki erittäin monimuotoisia ja niiden purkaminen sekä erittely on ensiarvoisen tärkeää. Peruskoulutukseen valmistavan opetuksen tulisi olla pakollista kunnille, laki ei tällä hetkellä velvoita siihen. Samoin OKM:n ja OPH:n tulisi luoda valtakunnallinen opetussuunnitelma lukio-opintoihin valmistavalle koulutukselle. Lisäksi pitäisi pohtia, millaista ohjausta on tarjolla niille nuorille, jotka hylätään ammatillisen koulutuksen tai lukion kielikokeessa – tulisiko tarjota esimerkiksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta tai lisäkieliopintoja.

On hyvä, että esityksessä on huomioitu lasten ja nuorten kohdalla myös epäformaaleiden kotoutumisväylien merkitys kuten mielekäs vapaa-aika ja sosiaaliset suhteet. On myös positiivista, että lapset ja nuoret ovat oikeutettuja alkukartoituksiin ja perustiedon saamiseen.

Erityisen haavoittuvassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret ovat yksin humanitäärisin perustein ala-ikäisinä Suomeen saapuneet. Lakiesityksessä näiden nuorten oikeus jälkihuoltoon päättyy jo 18-vuotiaana, vaikka suomalaisilla nuorilla jälkihoidon kustannukset korvataan 21-vuotiaaksi saakka. Tämä käytäntö on yhdenvertaisuuslain ja lastensuojelulain vastainen ja se tulee korjata esitykseen.

Kielitaito osana kotouttamista

SYL haluaa huomauttaa, että kotouttamiskeskustelussa suomen tai ruotsin kielen taito on liian pitkään ollut ylikorostettua. Kielen oppiminen on toki ensisijaisen tärkeä taito ja tuo mukanaan myös kulttuurillista kompetenssia, mutta se ei itsessään edistä integraatiota, vaan on elämän läpi kumuloituva taito. Esimerkiksi riittänee Suomen romanivähemmistö, joka taitaa kielen mutta voidaan hyvällä syyllä kysyä, ovatko he sen ansiosta paremmin integroituneita valtaväestöön – ja onko se ylipäättään tarpeellista.

Esityksessä silti herättää ihmetystä, että suomen tai ruotsin kielen opetusta ei ole pakollista järjestää esi- ja perusopetuksessa. Opiskelun kannalta kielitaito on äärimmäisen tärkeää, lapsen on helppo oppia sitä lingvistiseltä valmiudeltaan ja sen hallitseminen määrittää hyvin pitkälle opiskelumotivaation kehittymistä.

Kotouttamislain toimeenpano

Lakiesitys mahdollistaa entistä paremman ja suunnitelmallisemman kotoutumisen. SYL pitää erityisen hyvänä sitä, että niin sanotusti heikot ryhmät kuten työvoimatoimenpiteiden ulkopuolelle jäävät perheenjäsenet huomioidaan entistä selkeämmin.

Laki on kuitenkin turha, mikäli sen toimeenpano on tulkinnanvaraista tai mikäli kotouttamista toteuttavat viranomaiset eivät ole riittävän tietoisia vastuustaan tai mikäli resursseja ei ole osoittaa toimenpiteisiin riittävässä määrin. Vastuunjakoa tulee selkeyttää ja tehdä velvoittavaksi.

SYL pitää toimenpanon seurantaan erittäin tärkeänä. Kotoutuminen, kotouttaminen ja etnisten suhteiden järjestelmällinen seuranta poikkihallinnollisesti on tässä hyvin olennaista. Ensiarvoisen tärkeää tällaisen seurantajärjestelmän luomisessa on tiivis yhteydenpito maahanmuuttajien omiin järjestöihin, jolloin seurannassa kiinnitetään huomiota oikeisiin asioihin. Kotoutumisen onnistuminen on paitsi byrokraattisin indikaattorein mitattavissa, myös hyvin pitkälle yksilön subjektiivinen kokemus elämänhallinnasta ja integraatiosta ympäröivään yhteisöön.

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

Helsinki 11.6.2010

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry

Matti Parpala
puheenjohtaja

Tuomas Viskari
pääsihteeri

Lisätietoja:

Elena Gorschkow-Salonranta, kansainvälisten asioiden sihteeri, GSM: 041 515 2229, elena.gorschkow-salonranta@syl.fi